

Таким чином, запозичення іншомовних терміноодиниць відіграли важливу роль у розвитку психологічної термінології, адже вони є важливим засобом поповнення термінологічного фонду української мови, сприяють міжнародній поняттєвій уніфікації й унормуванню.

Список використаних джерел

1. Защепа О.В. Англомовні психологічні терміни та їх переклад. *Іноземна філологія*. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. Вип. 125. С. 32–39.
2. Leigland S. The functional analysis of psychological terms: In defense of a research project. The analysis of Verbal Behavior., 1996. P. 105–122.
3. <https://cheloveknauka.com/struktura-i-proishozhdenie-ukrainskoy-sovremennoypsichologicheskoy-terminologii>.
4. Красницька А. В. Використання запозиченої лексики в юридичних текстах. *Науковий вісник НАВС*, 1999. № 1. С. 250–255.
5. Красницька А. В. Юридичні документи: техніка складання, оформлення та редагування : посібник. Вид. 2-ге, допов. і переробл. Київ : Парламентське вид-во, 2006. 528 с.
6. Красницька А. В., Ознамець Г. О. Латинізми і грецизми у сфері права та психології. *Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи*: матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф. У 2 ч. Київ : НАВС, 2019. Ч. 1. С. 114–119.

Танасійчук Анна Олександрівна,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту права та психології
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
професор кафедри мовної підготовки
навчально-наукового інституту права
та психології Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент **Ялова О. В.**

РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В ЗБЕРЕЖЕННІ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Українська діаспора є важливим демографічним, інтелектуальним, соціокультурним та інформаційним ресурсом нашої держави. Вона відіграє значну роль в утвердженні

України як впливового учасника в галузі міжнародних відносин, адже потенційно є потужним дипломатичним механізмом. Державна політика щодо закордонного українства – це система послідовних заходів держави, що передбачає свідому і цілеспрямовану співпрацю з українськими громадами і окремими особами за кордоном – громадянами інших держав або особами без громадянства та країнами їхнього перебування з метою: розвитку національної свідомості українців, які проживають за межами України та зміцнення їхніх зв'язків з історичною батьківщиною; забезпечення прав та інтересів закордонних українців; створення необхідних умов для збереження, розвитку та виявлення ними власної національної самобутності; створення умов для залучення і ефективного використання інтелектуального, духовного та економічного потенціалу закордонного українства в процесі вітчизняного державотворення; підвищення позитивного міжнародного іміджу України тощо.

Відомо, що наша діаспора є однією з найчисленніших у світі: громадські організації українців діють у 42-х країнах світу і нараховують близько 20-ти мільйонів осіб. Ефективно використати накопичений нею величезний капітал знань та можливостей – одне з першочергових завдань, які на сьогоднішній день стоять перед Україною. А це, в свою чергу, потребує нових підходів до співпраці, запровадження сучасних механізмів партнерства, тобто, більш ефективної державної стратегії стосовно власної діаспори, у тому числі й у галузі культури, де Україна досягає найбільшого успіху, ілюструючи цивілізаційну спільність з країнами Європейського Союзу та іншими країнами проживання українців у світі [1].

Діаспора є важливим фактором у збереженні та розвитку українських культурних традицій. Її представники активно пропагують українську мову, мистецтво, музику, танці, кулінарію та інші аспекти нашої культури. Організація свят, фестивалів, виставок, концертів та інших культурних заходів дає можливість не лише українцям за кордоном, а й місцевим жителям знайомитися з українською спадщиною та традиціями й комунікувати між собою. Діаспора також відіграє важливу роль у розвитку освітніх ініціатив, спрямованих на вивчення української мови, історії та культури. Вона підтримує створення українських шкіл, курсів мови, культурних центрів та інших навчальних закладів, де молоде покоління може отримати знання про своє коріння та культурні цінності [2].

У середині ХХ століття в середовищі української діаспори тривала суперечка щодо «правильного» правопису української мови. Частина закордонних українців не схвалювали новий радянський правопис та воліли зберегти норми української мови затверджені ще у 1929 р. (харківський, або т.зв. скрипниківський правопис), а інші вважали, що українська мова у діаспорі повинна бути добре зрозумілою читачам радянської України, а тому рішуче відкидали «старі» харківські правописні норми.

Правописні норми які діяли в радянській Україні після Другої світової війни не влаштовували багатьох українців в еміграції, натомість вони вирішили й надалі використовувати затверджений ще у 1929 р. так званий Харківський правопис. Як зазначав В. Манастирський, активний учасник правописних дискусій, «трагедія харківського правопису в тому, що він має доволі оборонців, але не має практиків, охочих вивчити його і вживати». Видання, що були в опозиції до всього більшовицького, принципово не користувалися «радянським» правописом. Його вживали тільки нечисленні в діаспорі газети прокомуністичного спрямування.

Відзначимо, що проблема «чистоти» мови закордонних українців виринала ще на початку 1900-х років. Самі ж українські емігранти часто іронізували над явищами інтерференцій у власній мові. В діаспорних газетах часто вміщувалися пародійні «листи на батьківщину», у яких кількість лексичних запозичень з англійської мови, була навмисне збільшена з метою досягнення комічного ефекту. «Слава Ісусу Христу і словом «гало» вас поздоровляю. Тепер довідуся о вашім здоров'ю і поведженню, «мі» здорова і «гут тайм» маю і «файно ворк» [3].

Україна продовжує героїчну боротьбу проти російського агресора. Завдяки Збройним Силам України, активістам, експертам та дипломатам українські осередки мають можливість активно працювати на своїх фронтах та залучати широкую міжнародну підтримку для досягнення перемоги. Українська діаспора та особи зі статусом тимчасового захисту відстоюють свій фронт у цій боротьбі. Від самого початку вторгнення вони активно здійснюють гуманітарну підтримку, волонтерську діяльність та служать активним голосом в адвокації українських інтересів. Представники осередків української діаспори в країнах перебування організовують мітинги, акції та маніфестації. Тому не лише консолідація

інформації щодо цих осередків важлива, але й розроблення державної стратегії співпраці з українцями за кордоном.

Активна участь українців, яких за даними ООН в Європейському Союзі наразі налічується близько 5 мільйонів осіб, має величезний потенціал для досягнення української перемоги, відновлення країни та побудови українського майбутнього в ЄС. Залучення цього потенціалу вимагає не лише мобілізації ресурсів, але й ретельного розроблення стратегій та ефективної співпраці між державою та українськими громадами [4].

Члени діаспори сприяють популяризації української мови в інших країнах через засоби масової інформації, літературу, мистецтво, інтернет та й загалом спілкування із місцевими жителями. Завдяки цьому мова набуває нових сфер застосування та охоплює нові аудиторії. Мова діаспори зазвичай адаптується до нових умов, враховуючи вплив на неї іншомовного середовища. Наслідком цього є поява нових мовних форм, запозичень і сленгу. Так, діаспора вносить власний внесок у розвиток і трансформацію мови, збагачуючи її новими елементами. Гарною практикою української діаспори є створення мовних шкіл, культурних центрів, осередків. Сюди ж входять також організація курсів для дітей і дорослих, щоб забезпечити навчання мови новим поколінням. Це є важливим інструментом для передачі мовних і культурних традицій.

Стосунки держави із закордонним українством регламентуються низкою важливих нормативно-правових документів, насамперед, Конституцією України та Законом України «Про правовий статус закордонних українців». Задоволення національно-культурних потреб українців, які проживають за межами України, гарантує Закон України «Про культуру». Важливою для реалізації визначених завдань була постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2020 року», спрямована на забезпечення центральними та місцевими органами виконавчої влади співпраці із закордонними українськими спільнотами, збереження їх національно-культурної ідентичності, використання інтелектуального, культурного та духовного потенціалу для утвердження позитивного міжнародного іміджу України тощо. Інституційну основу для взаємодії між державою і українцями, які проживають за межами батьківщини, склали міжнародні нормативно-правові акти, а саме: Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права,

Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Рамкова конвенція Ради Європи про захист національних меншин, Європейська хартія регіональних мов або мов меншин [1].

Українська діаспора – це спільнота не лише людей, які народились та значний час прожили в Україні. Вона охоплює представників різних соціальних, культурних та етнічних груп, а також громадян інших країн, які ніколи не жили в Україні, але мають українське коріння або просто виявляють свідому зацікавленість в українській культурі. Все це дає змогу знаходити відгук серед різних суспільних рівнів, налагоджувати між ними комунікацію та більш ефективно реалізовувати інтереси України в інших країнах. В умовах російської військової агресії збереження української мови є актуальним, як ніколи. Мовні процеси, що відбувалися у середовищі української діаспори є важливим елементом в історії національної мови. Практика вживання мови серед закордонних українців є унікальною частиною національного лінгвістичного фонду.

Список використаних джерел

1. Оглядова довідка за матеріалами преси, Інтернету та неопублікованими документами 2013–2014 рр.: РОЛЬ ДІАСПОРИ В РЕАЛІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ ТА ЄДНАННЯ ЗАКОРДОННОГО УКРАЇНСТВА НАВКОЛО ШЕВЧЕНКОВОГО ГЕНІЯ / Міністерство культури України / Підписано до друку 09.10.2014 р. 1-2 с.

2. «Закордонні українці». Діаспора є потужною силою відстоювання інтересів України в світі [Електронний ресурс]. URL: <https://vinnitsa.info/article/zakordonni-ukrayintsi-diaspora-ye-potuzhnoyu-syloyu-vidstoyuvannya-interesiv-ukrayiny-v-sviti>.

3. «Правописний хаос». За якими мовними правилами писала українська діаспора / Кравець Д.М. / 23.06.2023 р. URL: <https://svitua.org/2023/06/23/pravopysnyj-haos-za-yakymy-movnymy-pravylamy-pysala-ukrayinska-diaspora/>.

4. УКРАЇНСЬКА ДІАСПОРА ТА ТИМЧАСОВО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ ЗА КОРДОНОМ ПІСЛЯ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ / АНТС / Інститут «Республіка» / «Активна Громада» / USAID / 8 с.